

ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΚΛΗΣΕΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
 Έπ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Διαδοχική προσέγγιση

Είναι ο πέμπτος χρόνος αφότου η Έκκλησία μας καθιέρωσε την Γ' Κυριακή των Νηστειών (της Σταυροπροσκυνήσεως) και την εβδομάδα που ακολουθεί —έφετος 22 με 28 Μαρτίου— για να τιμά τους λειτουργούς της και να φροντίζει για την προετοιμασία των μελλόντων να ιερωθούν λαϊκών. Μια ευκαιρία μοναδική για να μελετηθεί σε βάθος η ουσία των ιερατικών κλήσεων και του έργου των κληρικών μας.

Αυτή η επαναλαμβανόμενη κάθε χρόνο προσέγγιση του μεγάλου αυτού θέματος θέτει το πλήρωμα της Έκκλησίας ενώπιον των ευθυνών του, γιατί ακριβώς μέσ' απ' αυτό το πλήρωμα θα πληρωθούν τα υπάρχοντα κενά σε ιερείς, μέσ' απ' αυτό θα προέλθουν για να προσέλθουν με φόβο Θεού, πίστη και αγάπη νέοι ή και μεγαλύτεροι την ηλικία, «ἄξιοι» να διακονήσουν τον λαό του Θεού και τον κόσμο στο όνομα πάντοτε του Πατρὸς και τοῦ Υἱοῦ και τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Προσφορά και ζήτηση

Εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς ἢ ἀνεύρεση τῶν ὑποψηφίων δὲν γίνεται μέσ' ἀπὸ «μικρὲς ἀγγελίες» ἢ «ἀναζητήσεις». Ἡ προσέλευση ἄλλωστε στὶς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου δὲν γίνεται σύμφωνα με τὸν νόμο τῆς προσφοράς και τῆς ζήτησης. Ἐνώ ἡ ζήτηση εἶναι μεγάλη, ἡ προσφορά εἶναι σχετικῶς μικρή. Ἡ κλήση ἀπευθύνεται σὲ ὅλους, στοὺς πολλούς, τελικῶς ὅμως, αὐτοὶ ποὺ ἀποφασίζουν και τολμοῦν εἶναι οἱ ὀλίγοι (πρὸλ. Ματθαίου κδ' 14).

Ὁ θερισμὸς κατὰ παράδειγμα τρόπο εἶναι πάντα πολὺς, πάντα πλούσιος, τὰ ἐργατικά ὅμως χέρια εἶναι λίγα. Ἔτσι ἡ συγκομιδὴ κινδυνεύει νὰ μὴ μαζευτεῖ, ἡ ἐσοδεία νὰ μὴ φθάσει ποτὲ στὸν προορισμὸ τῆς. Κι οἱ ἄνθρωποι, γιατί γι' αὐτοὺς κυρίως πρόκειται, ὄριμοι καρπῶ. «λευκοὶ πρὸς θερισμόν», νὰ μὴ μπορέσουν νὰ συναχτοῦν και νὰ γίνουν ἕνα, ὅπως τὸ σιτάρι τὸ διασκορπισμένο πάνω στὰ βουνά —για νὰ θυμηθοῦμε τὴν «Διδαχὴ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων» ΒΕΠΕΣ 2, σ. 218—, ποὺ θερίζεται, ἀλέθεται, ζυμώνεται, ψήνεται και γίνεται Ἄρτος Εὐχαριστίας.

Κανένας, βέβαια, δὲν μπορεῖ νὰ προδικάσει τὴν

«τύχη», τὸ τέλος τοῦ συναγμένου σταριοῦ. Μπορεῖ ἀπλῶς νὰ μαζευτεῖ και ν' ἀποθηρευτεῖ. Μπορεῖ ἀκόμα γιὰ νὰ κρατηθεῖ ἡ τιμὴ του νὰ μεταφερθεῖ στὶς χωματερές τῆς σήψεως και τῆς ἀποσυνθέσεως ἢ και νὰ καεῖ. Ἡ τύχη του μπορεῖ νὰ ποικίλει και νὰ εἶναι ἀνάλογη μ' ἐκείνη τοῦ σπόρου ποὺ ἔπεσε σὲ διαφορετικὰ ἐδάφη σύμφωνα με τὴν παραβολὴ τοῦ σπαρέως (βλ. Λουκά η', 5-15). Ἐκείνο ποὺ πρέπει γὰ κάποιον αὐτὴ τὴν ὥρα, εἶναι «νὰ παρακαλέσουμε τὸν Κύριο τοῦ θερισμοῦ γιὰ νὰ στείλει ἐργάτες στὸν θερισμὸ του» (Ματθαίου θ' 38).

Μία ἄλλη ὀπτική γωνία

Τὸ ζήτημα τῆς προσελεύσεως νέων ἀνθρώπων στὸν κλήρο μᾶς ἔχει ἀπασχολήσει και ἄλλοτε ἀπὸ τίς στήλες τοῦ «Ἐφημερίου» (1983, σ. 102 - 104· 1985, σ. 72 - 73· 1986, σ. 104 - 106). Δὲν παύει ὅμως νὰ εἶναι συνεχῶς ἐπίκαιρο και κρίσιμο θέμα. Ἄπλως ὑπενηθυίζουμε τώρα με τὸν τρόπο μας τὴν ζωτικότητά του και τὴν πολλαπλότητα τῶν διαστάσεων ἀπὸ τίς ὁποῖες δρίζεται.

Ἡ ζωὴ ἐνός ἱερέως εἶναι ποιητικὴ στὴν πιὸ δημιουργικὴ ἔκφρασή της. Εἶναι ὅμως φορές ποὺ διατυπώνεται και «ποιητικὰ» σὲ στίχους, στοὺς ὁποίους οἱ ἴδιοι οἱ κληρικοὶ θέλησαν νὰ τὴν ἐξωραϊκεύσουν και νὰ τὴν ἀστυπώσουν.

Στὸν φετινὸ ἑορτασμὸ θελήσαμε νὰ ἐξάρουμε αὐτὴν τὴν «ποιητικὴ» πτυχὴ μᾶς ἱερατικῆς ζωῆς με τὴν βοήθεια ἐνός κληρικοῦ ποὺ ὑπῆρξε φοιτητῆς μας, τοῦ π. Κωνσταντίνου Καλλιανοῦ ποὺ ὑπηρετεῖ στὴν Σκόπελο και ὁ ὁποῖος κατέγραψε μὴ προσωπικὴ ἀναζήτηση στὸ θέμα, τὴν ὁποία ἐπιγράφει: Οἱ κληρικοὶ κι ἡ ποίηση.

Τὸ μικρὸ μας ἀφιέρωμα συμπληρώνει ἕνα πεζὸ κομμάτι τῆς θεολόγου - καθηγήτριας Σταυρούλας Κάτσου - Καντάνη, ποὺ μένει κι ἐργάζεται τώρα στὸ Ἄγγρινο. Ἀπὸ διήγηση ποὺ ἄκουσε σὲ ἄλλη περιοχὴ ποὺ ὑπηρετοῦσε παλαιότερα, ἐμπνεύσθηκε τὸ κείμενο ποὺ ἐπιγράφει: Παιδικὴ ἀνάμνηση. Θελήσαμε νὰ κοσμήσουμε τὸ μικρὸ αὐτὸ διήγημα με ἕνα στίχο τῆς Ἄλτα Ἄγγας Πάρινας, ἀπὸ τὸ βιβλίο της Εἰκόνας τῆς Μάνης, Ἐκδ. Γ.Κ. Ἐλευθερουδάκης, Ἀθήνα 1979, σ. 45.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΑΝΑΜΝΗΣΗ

"Έχουν περάσει χρόνια από τότε κι όμως δε λείπει να σθήσει ακόμη μια παιδική ανάμνηση. Σχολιαρούδια, κάθε μεσημέρι, σαν σήμαινε ή καμπάνα για το σχολιασμα, τραβούσαμε ασυλλόγιστα τα σακκάκια που ή μάνα μας είχε ραμμένα για το σχολείο και παίρναμε τρέχοντας τον κατήφορο για τα σπίτια.

Χαρές και γέλια, πειράγματα και παιχνίδια, γέμιζαν τα σακάκια φωνές. Σαν φτάναμε στην πλατεία του χωριού τραβούσαμε εθώς στο πρώτο σοκάκι αριστερά με στόχο ένα μικρό πυργάκι. Εκεί καθημερινά μας περίμενε ή καλωσύνη του άπλοϊκού παπα - Θανάση. Ανεβασμένος στο πάνω πάτωμα, από 'να μικρό παραθυράκι, δίχως να μιλά, πετούσε ό,τι καλούδια είχε οικονομήσει.

Γέμιζεν ή κατηφόρα καρύδια, μύγδαλα και καραμέλες. Εκεί να ιδείτε γέλια και χαρές, πηδήματα, κυνηγητά... Τα πεινασμένα στομάχια μας και ή παιδική μας λαμιαργία εβρισκαν παρηγοριά, έγω οι φωνές μας αντιβούζαν στον άερα. Κάθε και κάθε μεσημέρι το ίδιο σκηνακό. Ένας τρελός χορός, σωστό πανηγύρι, κάτω απ' το φτωχικό πυργάκι του παπα - Θανάση. Να δρέχει ο ούρανός καλούδια και λογιών - λογίωνε λιχουδιές...

Τ' άπογεύματα το τρελό πανηγύρι μας συνεχίζοταν έξω απ' την εκκλησιά. Κρυφό, κυνηγητό, άρμπάριζα. Κι ο παπα - Θανάσης πλάι μας να χαμογελά, να συμμετέχει στο παιχνίδι. Κι έτσι, φίλο, όπως τον βλέπαμε πλάι μας, τον πλησιάζαμε. Του ζητούσαμε να λύνει τις παιδιαστικές διαφορές μας, τον έμπιστευόμασταν, του ανοίγαμε τις καρδιές μας. Κι ή παιδική μας γλώσσα τό έδρασε βολετό να τον μιλάει «πατέρα». Κι εκείνος, σαν σήμαινε έσπερινό, μας έπαυρε ένα - ένα, μας έδρασε στο αναλόγιο και μας μάθαινε απ' τα ιερά βιβλία, χορσαίνοντας την πείνα της ψυχής μας με τους λόγους του Κυρίου.

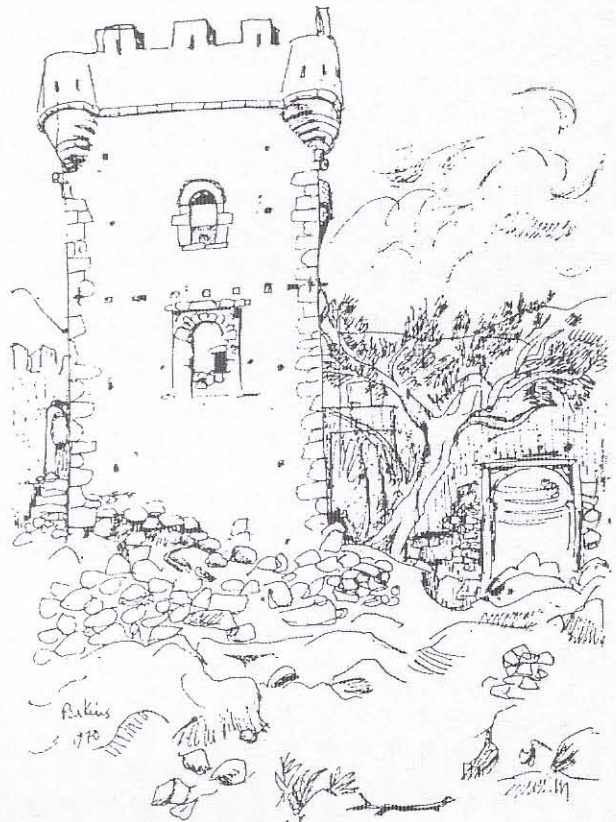
Μόνο στα παραμύθια κι εκεί που δίνει τη Χάρη Του ο Θεός βασιλεύει τόση αγάπη. Κι ο παπα - Θανάσης είχε τη Χάρη του Κυρίου. Έτσι είχαν αποκτήσει μια πρόσβαση στις καρδιές μας. Μπορεί γονιούς να μην ακούγαμε μά ό,τι έλεγεν ο παπα - Θανάσης ήσαν για μας σωστό.

Χρόνια πέρασαν κι οι δρόμοι μ' έφεραν σε μεγάλη πολιτεία. Καθημερινά, έξω απ' το γραφείο μου περνούν τα μεσημέρια τα «πεινασμένα» σχολιαρούδια... Στις τσέπες τους κουδουνίζουν τα κέρματα, σταματούν κι αγοράζουν ό,τι επιθυμήσουν. Κοιτάζω τα μάτια τους, μελετώ τις κινήσεις τους κι όμως κάτι τους λείπει. Δεν έχουν τη δική μας ζωντάνια και δροσιά. Τα χέρια τους γεμάτα μά οι καρδιές τους άδειες χωρίς οδηγό, δίχως νόημα. Ψηλά κτίρια, που πνίγουν και τον ήλιο, κρύβουν τους θόλους της γειτονικής εκκλησιάς και ο ιερέας μάταια τα καρτερεί τ' άπογεύματα και τα πρωινά των Κυριακών να τον βοηθήσουν.

Κάθε μεσημέρι, σαν περνούν τα σχολιαρούδια, κοιτώ τον ούρανό και καρτερώ να δρέξει μύγδαλα και

καρύδια, όπως τότε στα σοκάκια του χωριού. Βλέπω στα μάτια των παιδιών ζωγραφισμένη μά έπαιτεία, την έπαιτεία της αγάπης... Μπορεί οι μεγάλοι να τα έγλωδίζουν μά δεν μπορεί, Κύριε, Σὺ να τα λησμονήσεις...

Σταυρούλα Κάτσου - Κανάνη

«Σαν φτάναμε στην πλατεία του χωριού τραβούσαμε εθώς στο πρώτο σοκάκι αριστερά με στόχο ένα μικρό πυργάκι».
(Σκίτσo "Άλτα" Άννα Πάρκινς)

ΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ ΚΙ Η ΠΟΙΗΣΗ

1. Η Ποίηση, ως τμήμα της λογοτεχνικής παραγωγής, στον χώρο της όντως Ποιήσεως, της Έκκλησίας, δεν είναι ξένη σε μας τους κληρικούς. Γιατί απ' το πρωί ίσα με το βράδυ αναπνέουμε στο ναό μαζί με το θυμίαμα και το καμμένο μελισσοκέρι, στίχους, άτέλειωτους, ανεπανάληπτους, πραγματικά άριστουργήματα λόγου. Και προσεγγίζουμε καθημερινά το Ίερό Φαλτήριο και κάποια άλλα Ίερά κείμενα που έχουν μία τέτοια μουσικότητα και ποιητική όμορφιά (λ.χ. Άσμα Άσμάτων) ώστε να καταλαβαίνεις το Μυστήριο της Ένανθρωπήσεως: όπου, δηλαδή, ο Θεός γίνεται άνθρωπος· ο άνθρωπος θεοποιείται· ο ούρανος έρχεται έγδον του πεπερασμένου πηλίγου σκεύους του ανθρώπου και το γεμίζει με γλυκασμό και χαρά... και τόσα ακόμη.

2. Καθημερινά ο κληρικός φαύει την ποίηση, κι ή ποίηση ανταμώνει την ψυχή του. Γιατί δεν είναι μό-

νο τὰ ἀναγνώσματα ἢ τὰ μέλη τὰ ὑμνολογικά· εἶναι καὶ τὸ περιβάλλον ποὺ υποβάλλει τὴν ψυχὴ, τῆς δίνει τρυφερότητα κι' εὐαισθησία, κατάνυξη καὶ ἀντοχή. Ποιὸ περιβάλλον; Μὰ ὄχι τὸ ὁποιοδήποτε. Εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ συναπάντημα μὲ τὴν Ποίηση, αὐτὸ τὸ περιβάλλον, γιὰ τὸ ὁποῖο μιλάμε. Ἀ.χ. κάποια ἀπόβραδη ὥρα στὸ ναὸ, χωρὶς πολλὰ φῶτα, μὲ ἡσυχία καὶ κατάνυξη· ὅπου στίς γωνιές ἀναφύονται οἱ ἀρχαῖοι ἱστικοί, ὅπου ἡ λεπτὴ σιλουέτα τοῦ Κυρίου καθὼς φωτίζεται ἀπ' τὸ λαδοκάντηλο, στὸ τέμπλο, θαρρεῖς καὶ σοῦ μιλάει ὄχι μὲ τὴ συνηθισμένη φωνή, ἀλλὰ μὲ τὴ φωνὴ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς προσευχῆς· αὐτὴ ἡ ὥρα ποὺ νοτίζεται ἀπὸ δυὸ δάκρυα καὶ διαπτίζεται στὴ χαρμολύπη, δὲν εἶναι μιὰ ὥρα, μιὰ στιγμὴ, ποίησης;

Κι ἀκόμη, κάποια πρωινὰ Μεγ. Σαρακοστής μὲ τὸ «κατευθυνθήτω», ἡ Μεγ. Παρασκευὴ, ἡ Ἀνάσταση, τὰ Χριστούγεννα, ἡ Κοίμησις, ὅλα τούτα δὲν εἶναι β-μοῖα μὲ ἕνα κοιμησκόιγι, ποὺ καθὼς τὸ ξεκουκίζεις, βλέπεις τὸν ἑαυτὸ σου βυθισμένο στὸ πέλαγος τῆς εὐ-λάθειας καὶ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ; Κι ὅλ' αὐτὰ δὲν εἶναι μπερδεμένα μέσα μας μὲ κάποιους ποιητικούς φιθυρισμούς, μὲ κάποια καρδιακὰ λόγια προσευχῆς, ποὺ ἀκολουθοῦν τὸ μέτρημα τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς μας, πάνω σὲ παπαροῦνες καὶ μαργαρίτες τοῦ Μεγαλοβδό-μυδου, βασιλικά καὶ γαρύφαλα τῆς Κοίμησις, νοτι-σμένα, φρέσκα ἀγγιόκλαδα τοῦ βουνοῦ, τῶν Χριστου-γέννων;

3. Ὑπάρχουν κάποιοι κληρικοί ποὺ φανέρωσαν - ἐξέ-δωσαν τὸν ποιητικὸ τους λόγο. Ἐλάχιστοι ὅμως, ἀλλὰ καὶ πολλὸ ἀντιπροσωπευτικοί, καθὼς μέσ' ἀπ' τοὺς στί-χους τους διαφαίνεται ὁ δείκτης εὐαισθησίας τους· ἕνα κομμάτι τοῦ εἶναι τους· καθὼς φωτίζεται ἕνας θάλα-μος τῆς ψυχῆς τους, ὅπου ταξινομημένα ὑπάρχουν γε-γονότα καὶ διώματα ἀρχαίων ἡμερῶν ἢ κι ἀκόμη κά-ποιες στιγμὲς φρεσκολουσμένες μὲ ἰδρώτα δούνης καὶ ἀγωνίας, καθὼς καὶ μύριοι προβληματισμοί.

Πλησιάζουμε κάτι ἀπὸ τὸν κόσμο τῶν ποιητῶν κληρικῶν μὲ τὴ βοήθεια ἐνὸς ἀξιολογημένου δοκιμίου γραμμένου ἀπὸ τὸν Παντελεῆ Πάσχο στὸ βιβλίο του «Θυσία Αἰνέσεως» (Ἀθήνα 1978) μὲ τίτλο «συγχο-ροὶ Ἐπίσκοποι ποιηταί» (σ. 172 - 206).

Ἀπ' τὸ γραπτὸ αὐτὸ τοῦ Παντελεῆ Πάσχου στα-χυολογοῦμε τὰ παρακάτω ποιήματα, γιὰ ἰφέλεια καὶ προβληματισμό.

I.

«Λειτουργοὶ καὶ δέου μέσ' σι' ἅγιο Βῆμα
καὶ φέρω' ἐδῶ σιὴ γῆ τὴ θεία Χάρη·
γιὰ τὸ σκαφτιά καὶ γιὰ τὸν οἰκοδόμο
καὶ γιὰ δσοὺς σιὸ ναὸ τοῦ ἰδρωῖα καὶ τοῦ μόχθου
συλλειτουργοῦνε...».

(Μητροπολίτης Κοζάνης Διονύσιος)

II.

«Μαζεύω ὅλες τὶς λύπες τῶν ἀνθρώπων
καὶ κάνω ἕνα μοιρολόϊ

καὶ τὸ λέω, Κύριε, μὲ τὸ δικό σου στόμα
καὶ γίνεται χαρούμενος σκοπός...
(Μητροπολίτης Κισάμου καὶ Σελίνου Εἰρηναῖος)

III.

«Μπήκαμε σὲ Χορὸ Ἱερωσύνης
ζωσμένοι τὴ Χάρη
καὶ φορεμένοι τὴν κληρονομίαν
ἀγκυλισμένοι
μὲ τὴ φιλία τῆς Ἀκοίμητης.
Καὶ ἀπὸ τὰ σπλάγχα
τοῦ ἀναίμακτου βωμοῦ
κι ἀπ' τὶς λακοῦδες τῶν Δεινάνων τοῦ
μας πέφτει πνεῦμα
σιὰ μάτια καὶ σιὸ τοῦ
καὶ δίνουμε φιλι
πισιότηας
σιὲς τέσσερες γωνιές
τῆς ἁγίας Τράπεζας
πιασμένοι τὰ μικροῖα
ἀπὸ ἀδελφούς
καὶ σέροντας χορὸ χαριτωμένοι.

(Μητροπολίτης Πέργης Εὐάγγελος)

IV.

Κύριε Σαβαὼθ
πῶς ὑπόφερες τόσες φορὲς
τὴν ἀχαριστία μου!
Σὲ φωνάζω ἀόρατο
καὶ σὲ κουβαλῶ σιὸ κάθε κύταρό μου.
Σὲ γεύομαι σιὸ ψωμί, σιὸ νερὸ καὶ σιὴ σκέψη
καὶ σιὸν ἀέρα ποὺ ἀνεβοκατεβάζει τὰ σιήθια
μου,
καὶ ὅμως τόλμησα νὰ σοῦ καταλογίσω ἀπουσία,
πολλὲς φορὲς τὴ στιγμὴ
τῆς ἀμεσώτερης παρουσίας σου...

(Ἀρχιεπίσκοπος Αὐστραλίας Στυλιανός)

4. Ἄν φάξουμε τὴν κάθε μιὰ ἀπὸ τίς λέξεις τῶν παραπάνω ποιημάτων, ποὺ σὰν ψηφίδες ἀποτυπώνουν τὸ μωσαϊκὸ τοῦ καθενὸς ἀπ' αὐτὰ, θὰ δοῦμε ὅτι εἶναι τὰ σημάδια ἐνὸς δρόμου ποὺ οδηγοῦν στὸν ἔσω κόσμο τοῦ ποιητῆ. Καὶ θὰ καταλάβουμε, ὅτι ἡ διάθεση γιὰ ἐξομολόγησις, γιὰ φανέρωσις τῶν βιωμάτων τοῦ ποιη-τῆ, ξεκινᾷ πάντα ἀπ' τὴν αὐτογνωσία καὶ τὴν πίστη: ἀρετὲς ποὺ κατέχουν πάντα ὅσοι ζοῦν τὸν Ποιητὴ τοῦ παντός, τὸν Κύριο τῆς Δόξης.

Πρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Καλλιανός